

Анджей Горальський
Відділ методології і педагогіки творчості
Академії спеціальної педагогіки ім. М. Гжегожевської
(Варшава, Польща)

Спільноти відваги та надії – preliminaria

У доповіді розглядаються значення правди, юридичного порядку та помірності в ситуації кризи спільноти, як і відваги та надії. Спільнота, до якої належить предмет нашого розгляду, є творцем, при чому тим його видом, який прагне лідерства. Розгляд вестимемо так, щоб досягнути простих і фундаментальних істин, з яких можна сформулювати декалог, придатний для подальших роздумів.

Наслідком життя у спільноті є спільнотворчість, як і будь-якого життя разом. Для того, аби дійти до цього визначення, необхідно відповісти на питання: які джерела спільнотворчості, де знаходяться її корені, які властивості вона має і які з них є необхідними для розвитку спільнот.

Спільнота – це реалізація такого світу, в якому кожен член спільноти відчуває себе як у себе вдома, у відомому місці, серед добре знаних людей та речей. Що може зруйнуватися під час кризи? Наприклад, правдивість буття у світі, а також його близькість та приязнь.

Є різні типи спільнот: *спільноти мешканців (громадян), спільноти крові, родинні спільноти, спільноти спадку, спільноти мови, спільноти прагнень, спільноти обов'язків, спільноти довіри* тощо.

Після аналізу цих спільнот та виявлення їхніх характерних ознак, спільноту можна описати так: спільнота – це вираження екзистенціальної та структурної необхідності, це реальна сукупність людей, їхніх благ, як матеріальних, так і духовних. Спільнота посилює природну схильність бути разом і

допомагати іншим. Спільнота є різновидом полісу. Спільнота поєднує долі та обставини.

Суттєві ознаки спільноти: спільне, добровільне буття, осягнення і досягнення тих самих цінностей, взаємодопомога і підтримка, подібність «здорових глуздів», можливість прийняття свободних власних рішень, порівняльне знання, повага до тих самих символів та їхнього символічного вираження, вміння знаходити вихід з культурних непорозумінь, також етичних та звичаєвих, здатність до самовідтворення спільнотної та особистої ідентичності, забезпечення доступу до спільних благ тощо. Жодна спільнота не є джерелом абсолютних цінностей, а є засобом вибору того, що вважається в ієрархії «кращості» більш придатним для людського співжиття.

Декалог спільнот:

- ✓ Поєднуй людей, а не справи, навчай співпраці та співмисленню.
- ✓ Ефективно запроваджуй у діяльність спільну засаду «один король, одна віра / одна довіра, один народ».
- ✓ Не чини наперекір не лише сум лінню, але й розумові, не лише спільному добру, але й власним інтересам.
- ✓ Пам'ятай, що незгода руйнує, а крайня думка є абсурдом.
- ✓ Надавай перевагу і відношенням, які спираються на цінності моральні, пізнавальні та компетентнісні.
- ✓ Створи ситуації ефективної співпраці та гармонійного поділу завдань.
- ✓ Знай, що кращою є злагода, ніж громадянські війни.
- ✓ Дбай про узгодженість комунікаційних кодів.
- ✓ Турбуйся про узгодженість поглядів, які розвинулися в спільноті, та їхніх складників.
- ✓ Зауважуй негативні риси та поділи, ефективно протидій!

Andrzej Góralski

Zakład Metodologii i Pedagogiki Twórczości
Akademia Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej
(Warszawa, Polska)

Wspólnoty odwagi i nadziei – preliminaria

W referacie Rozpatrzmy znaczenie prawdy, ładu prawnego i umiaru w sytuacji kryzysu wspólnoty, zapewne odwagi oraz nadziei. Wspólnoty, do której przynależy podmiot naszego dyskursu, to jest twórca, przy czym ten jego rodzaj – raczej przeważający – który dąży do mistrzostwa. Rozpatrzenie poprowadźmy przy tym tak, by dojść do swoistych prawd podstawowych, dających ująć się w szczególnego rodzaju dekalog, przydatny w dalszych rozważaniach. Wspólnota to jakby rzecz, a my szukamy czegoś bardziej antropomorficznego. Sięgnijmy więc – na początek – do pojęcia niejako nadrzędnego, a mianowicie do pojęcia «wspólnotowości».

Proponuję więc przyjąć dobrze już ugruntowany pogląd: *wspólnotowość to konieczność przynoszącego pożytki bycia razem*. Wyraziwszy podlegający oglądowi termin *wspólnotowość* poprzez odpowiednio ograniczone pojęcie konieczności zapytajmy: Jakie są źródła tego imperatywu, gdzie sięgają jego korzenie, jakie jego ogólne cechy są charakterystyczne dla poszczególnych realizacji wspólnot?

Wspólnota to realizacja takiego świata, w którym jest się od dawna i prawdziwie u siebie, w znanym miejscu, w dobrze określonym i rodzimym biegu rzeczy, wśród ludzi i zdarzeń bliskich i przyjaznych. Co tu może być przez kryzys naruszone? Na przykład prawdziwość bycia w świecie. Ale także jego bliskość i przyjazność.

Są rozmaite rodzaje wspólnot: *wspólnoty obywatelskie, wspólnoty krwi, wspólnoty rodzinny, wspólnoty dziedzictwa, wspólnoty języka, wspólnoty dążeń, wspólnoty powinności, wspólnoty zawierzeń*.

W uzupełnieniu zestawmy zbiór właściwości genetycznych, celowościowych i działaniowych, jaki można wyprowadzić z pogłębionego namysłu nad bytem zwanym „wspólnotą”. Wspólnota stanowi wyraz określonej konieczności, egzystencjalnej i strukturalnej. Wspólnota to realnie zespolona zbiorowość ludzi i ich dóbr oraz wyposażenia, również duchowego. Wspólnota umacnia naturalną skłonność do bycia razem i pomocy wzajemnej. Wspólnota rodzajem *polis*. Wspólnoty łączy tożsamość losów i okoliczności. Wspólnota wsparta jest na zgodności wizji bytu i koncepcji człowieczeństwa, uwzględnia jednak pozycje społeczne. O uczestnictwie we wspólnocie decyduje niekiedy odkrycie istnienia harmonijnego ładu. Wspólnota daje możliwość uwolnienia się od niechcianej determinacji.

Dekalog wspólnot

- Łącz ludzi, a nie dziel, ucz współpracy i współmyślenia.
- Efektywnie implementuj w działalności wspólnej zasadę «jeden król, jedna wiara | jedno zawierzenie, jeden lud».
- Nie jest właściwym postępować na przekór nie tylko przyzwoitości, ale i rozumowi, nie tylko dobru wspólnemu, ale i własnemu pożytkowi.
- Pamiętaj! – niezgoda rujnuje, a warcholska duma jest ułudą.
- Preferuj związki i relacje oparte na bazie wartości moralnych, poznawczych i kompetencyjnych.
- Buduj sytuacje efektywnych kooperacji i harmonijnego podziału zadań.
- Wiedz, że lepsza jest zgoda, niż waśnie i wojny domowe.
- Dbaj o zgodność kodów komunikacyjnych.
- Troszcz się o zgodność wizji rozwojowych wspólnoty i jej składników.
- Dostrzegaj rysy i pęknięcia, skutecznie przeciwdziałaj.